

médom pomikajo. Kedarkoli se tedaj hočem pozimi prepričati: ali so čebele s potrebno hrano še preskrbljene ali ne, mi ni drugega potreba, kakor da zadnje končnice, eno za drugo, kolikor morem, tiho odpiram, da čebel ne begam, in tako koj vidim, ali je zadnji sat še z medom založen ali ne. Dokler je v tem satu še méd, sem brez vse skrbi; kedar pa vidim, da so čebele že ta sat obsedle, in da tudi v tem satu ni več kaj prida medú, potem vzamem drug z medom napolnjeni sat, in ga v 3. ali 4. zarezico potisnem, kar se lahko zgodi, če tudi panju nič ne premikam ali da bi ga celó iz ulnjaka jemal. Ako mi čebele tudi iz tega sata med pojedó, zime pa še le ni konec, no, zdaj dam panju še drugi sat v 2. ali 3. zarezico, in tako delam tako dolgo, dokler čebel iz zime ne spravim; kajti pozimi je veliko bolje méd v satovji čebelam pokladati, kakor pa čistega ali izcejenega. Če se pozimi čebelam čisti med klade, to veliko manj izdá, ker ga čebele že takrat, kedar ga v satje prenašajo, polovico povžijejo, zraven tega je pa izcejeni méd pozimi za čebele še posebno, če se nič izleteti ne morejo, tudi škodljiv, ker jih tako razpenja, da celó popokajo ali pa vsaj panj navadno zeló omažejo in onesnažijo. (Dal. prih.)

Narodno-gospodarske stvari.

Vprašanje in odgovor o pravici ribštva.

„Novicam“ je došlo sledeče vprašanje:

„Kako stoji z ribiškimi pravicami in kdo ima pravico ribe loviti?“

Na to vprašanje odgovorimo sledeče:

Ribštvo razpada v 2 vrsti: ena zapopada ribe v ribnikih (bajerjih), druga ribe v potocih in rekah. Ker mislimo, da gori stavljeno vprašanje le na drugo vrsto meri, zato odgovarjamo na to.

Pravica do ribštva v rekah in potocih je izprva bila le predprava vladarjev, zato se ta vladarska pravica imenuje latinski „regale“. V tem smislu je za doljno Avstrijo cesar Rudolf II. dal postaviti za ribiče 3. rožnika 1583. leta.

V obče je dandanes pravica ribštva v potocih in rekah v rokah tistih bivših zemljiških (gruntnih) gospósk, kjer teče reka ali potok, ako ni kdo drug po služnosti ali po zastaranji te pravice dosegel, ali te pravice od nje kupil ali v najem vzel. Zato se ne sme v obče ribiška pravica v potocih in rekah z zemljiško lastnino zmešati (ukaz notranje-avstrijske gubernije od 24. svečana 1790). V Ljubljani in Gradašici, na priliko, imajo ribiško pravico: križanska komenda menda za 24 ribčev, Ljubljansko škofijstvo za 2 ribiča, in menda še drugi.

Po tem takem tedaj ne sme nihče brez dovoljenja lastnika ribiške pravice ali najemnika te pravice v rekah in potocih rib ali rakov loviti. Zato gori navedeni ukaz od 24. svečana leta 1790 vелеva ljudstvo podučiti, da ne misli, da ima pravico do ribštva pesestnik, če reka ali potok teče skozi zemljišče njegovo ali poleg zemljišča njegovega. Veljá namreč mnenje, da so lastniki ribiške pravice to lastnino dosegli le „titulo onoroso“, to je, da so za njo kaj dali, plačali ali jo po kakem drugem bremenu dosegli.

Iz vsega tega je razvidno, da pravice ribštva segajo v starodavne čase nazaj kakor pravica lovštva, in da so izprva bile predprave vladarjev.

Ker pa so razmere časa marsikaj v lastninskih pravicah premenile, — ker podloštva desetine in tlake ni

več, — ker so postave za rabo rek itd. prišle v novejših časih na dan, skuša Avstrijska vlada že od l. 1857 novo postaviti za ribštvo na svetlo spraviti in s tem ter tje so nekatere dežele že osnovala tako postaviti, al izgotovljene nove postave še nimamo, čeravno bi je živo potrebovali.

S tem mislimo, da smo rešili gori stavljeno vprašanje na gotovih podlagah.

Politične stvari.

Zakaj so se kristjanski Slovani vzdignili zoper Turka.

Iz spomenice, katero so Ercegovinski ustajniki v Metkoviću 12. dne t. m. izročili poverjenikom evropskih vlad.

Ker to pismo na drobno svetu razodeva vzroke upora Ercegovincev in Bosnjakov zoper Turško gospodstvo, bode gotovo našim bralcem po godu, da jim iz imenovane spomenice glavne stvari naznanimo.

Spomenica glasi se tako:

„Slavno evropsko poslanstvo! Že čez štiri stoletja tužna in siromaška raja, kristijani Ercegovine, zdihujejo v žalosti in nadlogah, tlačeni od Turškega barbarstva, a vendar jim krščanske in izobražene velike vlade evropske niso še enega pogleda milosrčnosti pokazale. Ker taci stisek in nadlog žalostna raja ni mogla dalje prenašati, zato je sedaj skupno prijela za orožje, da se reši grozovitega barbarstva, ki se mora ne samo v greh, temuč tudi v sramoto šteti celi Evropi, katera trpi, da tako barbarstvo tlači in preganja slavjanski narod v Ercegovini. Slišali smo, gospodje, da ste poslani od svojih vladarjev gledat naše reve in muke, in preiskavat, zakaj smo zgrabili za orožje. Mi sicer mislimo, da ne bi treba bilo dokazovati Vam Turških grozovitosti, ker gotovo vsak izmed Vas jih pozna; vendar Vam jih moramo nekoliko opisati.

1. Začnimo pri agah! Če nesrečni kmet, ki nima lastnega zemljišča, od age (turškega posestnika) vzame nekoliko zemlje v najem (štant), mora jo gnojiti, obsejati in obdelati, mora pa agi tudi najmanj polovico pridelka dati. Kedar pa pride aga s hlapci po pridelke (kar se godi tri ali štirikrat na leto), mora ubogi kmet preživiti hlapce in konje njegove, če ne, čaka ga palica in zapor.

2. V Turčiji — kar drugod nikjer ni na svetu — daje se desetina v najem (štant), najemniki pa, v dogovoru s Turškimi uradniki, pobirajo desetino desetkrat višjo, kakor bi jo pobirati smeli. Raja daj in plačaj, če ne, te tožim!

3. Vrh vsega tega, spoštovani gospodje, vedite, da raja mora še davek in druge davščine od te zemlje plačevati. (Vsi ti davki celó ubozega kmeta znašajo 30 do 40 zlatov (cekinov), pa tudi 80 do 100 na leto.)

4. Živino, od katere se davek plačuje, štejejo samovoljno brez vsega reda. Turku ne štejejo njegove živine; če pa ima kristijan 10 glav živine, naštejejo mu je 30; za vse to mora revni kmet agi še za travo plačati, če ne, ga toži pri aliji (turškem sodniku), in kdo ga sodi? — alija!

5. Ako je kak kristijan od Turka poklican pred sodbo ali če kristijan toži Turka, pa nima dveh Turkov za priči, zgubi tožbo in čaka ga še zapor.

6. Turki siloma jemljejo nam naša dekleta in naše žene, in jih turčijo, to je, nečistosti ž njimi uga-